

מומחים על זכיית אובמה: "מפתיע, מגוחך, פוליטי"

שלחו להדפסה

ההפתעה

מה הוביל את ועדת פרס נובל להעניק לנשיא שטרם הצליח להגיע להישג משמעותי של ממש את אחד הפרסים היוקרתיים בתבל? מומחים בישראל מתקשים לשים את האצבע, אך כולם מסכימים שלוועדת הפרס יש שיקולים פוליטיים משלה. "אם הם נותנים פרס על כוונות ואמירות - אז כולנו יכולים לקבל את הפרס" יונתן ובר

"מוזר, מפתיע, שגוי, מוגזם, מגוחך" – אלה הן רק חלק מהתגובות שניתן היה לשמוע אתמול (שישי) בקרב מומחים לפוליטיקה אירופית ואמריקנית על בחירתו של נשיא ארה"ב, ברק אובמה, לחתן פרס נובל לשלום לשנת 2009. לדבריהם, את הבחירה באובמה ניתן להבין בשתי דרכים: האחת - רצונה של ועדת הפרס לעודד את הנשיא האמריקני להמשיך במדיניות שבה החל, והשנייה - "ברירת מחדל" על רקע היעדר מועמד ראוי אחר השנה.

אובמה. חתן הפרס
צילום: AP

לחצו כאן להגדיל
הטקסט

זכייה בהפתעה - כותרות אחרונות ב-ynet:

- [אובמה: הופתעתי מהזכייה. לא מרגיש ראוי לנבל](#)
- [הרשות מברכת את אובמה; הג'האד: למה הפרס?](#)
- [פרס לאובמה: התחלת להפוך את השלום למציאות](#)
- [איראן: "הנובל צריך לעודד פעולה נגד אי צדק"](#)
- [אובמה לא קיבל הודעה: "לא נהוג להעיר נשיא"](#)

בהחלטתה הסבירה הוועדה כי אובמה "הצליח ללכוד באופן נדיר את תשומת לבו של העולם ולהציג לתושביו תקווה לעתיד טוב יותר. הדיפלומטיה שלו מבוססת על ההבנה שהאנשים המנהיגים את העולם צריכים לעשות זאת על בסיס ערכים וגישות המשותפים לרוב אוכלוסייתו".

אובמה בנאום שלאחר הזכייה (צילום: AP)

פרופסור איתן גלבווע, מומחה לפוליטיקה אמריקנית מאוניברסיטת בר-אילן, היה מופתע מאוד מהבחירה: "במרבית המקרים ניתן הפרס לאנשים הנמצאים באמצעו של תהליך השלום שהם מקדמים. כך היה במקרה של פרס, רבין וערפאת כשוועדת הפרס נימקה את הבחירה בכך שהם הסכימו לקחת סיכונים מסוימים למען השלום. אך לטעמי, הבחירה הזאת מושפעת הרבה מאוד מפוליטיקה. אין שום מדדים רציניים להגדרת בחירתו של הזוכה בפרס ולעתים בחירותיה של הוועדה תמוהות או סמליות. אנשים שקיבלו בעבר את הפרס היו רחוקים מהשלום כמו כדור הארץ מהשמם".

לדבריו של גלבווע, הסיבה לבחירתו של אובמה טמונה בבשורה שהוא מנסה להביא לעולם – החלפת השימוש בכוח צבאי בדיפלומטיה ובמשא ומתן תוך פשרות בין צדדים. "אין ספק שהזכייה בנובל מדגישה את הציפיות הגבוהות, אולי אפילו הגבוהות מדי, שהעולם תולה באובמה, אך חשוב להדגיש שהעולם לא נתן עד כה לאובמה הישגים של ממש".

"אין לו עדיין קבלות או הישגים"

פרופסור עמנואל נבון, מומחה לאירופה מאוניברסיטת תל-אביב סבור שיייתכן שמדובר בניסיון של הוועדה להעניק "דחיפה" או "המלצה אירופית" לאובמה. "מדובר בהחלטה מאוד מאוד מפתיעה ואפילו מגוחכת ומוזרה. לאובמה אין עדיין קבלות או הישגים ביישוב סכסוכים בעולם. מטרת הבחירה היא ככל הנראה לעודד אותו בדרך שבה החל. זו החלטה פוליטית אבל היא מוגזמת לחלוטין".

לדברי נבון, ועדת הפרס היתה צריכה להמתין שנה או שנתיים לפני שתשפוט את אובמה, את הצלחותיו ובעיקר את מעשיו. "אם הם נותנים פרס על כוונות ואמירות - אז גם אני ואתה יכולים לקבל את הפרס. זו לא פעם ראשונה שהוועדה מקבלת החלטה שגויה. לא הייתי משווה את אובמה לקופי אנאן וערפאת, אבל אלה דוגמאות טובות לכך שהחלטות ועדת פרס נובל בעבר היו שגויות ולא ענייניות".

גם שגריר ישראל לשעבר בגרמניה, **אבי פרימור**, סבור כי לוועדת הפרס יש מניעים פוליטיים, אך הוא שם דגש על רצונה של ועדת הנובל לעודד תהליכים שהיא תופסת כנכונים. "לא פעם פרס נובל לשלום ניתן כדי לעודד את התהליך ולא על מעשים שבוצעו. לדוגמא, בתקופת המלחמה הקרה ניתנו פרסים לדמויות בגוש הסובייטי שכלל לא יכלו לקבל את הפרס אבל סימנו מבחינת הוועדה דרך מסוימת. ועדת פרס נובל אינה פועלת על פי דרישות של האיחוד האירופי, היא עצמאית, אך יש לה רצונות משלה כולל רצונות פוליטיים. אני חושב שהמטרה בבחירתו של אובמה היא לעודד את הכיוון שבו הולך הנשיא האמריקני למרות שבפעול הוא עדיין לא השיג כלום".

ברירת המחדל בהיעדר פייבוריט

גורם נוסף שיייתכן שהכריע את הכף לטובת אובמה היא היעדר של מועמדים ראויים אחרים. בהיעדר של "פייבוריט" מובהק, הפכה השנה הבחירה בזוכה בפרס נובל לשלום למשחק של ניחושים מורכב יותר מהרגיל. עוד לפני הבחירה באובמה, **סברו מומחים רבים** שהוועדה תחרוג מבחירה מסורתית ותיבחר זוכה מתחום פחות קונבנציונלי כמו המלחמה בשינויי האקלים למשל. מאידך, על הוועדה הופעל השנה לחץ לחזור להגדרה הקלאסית של שלום ולבחור זוכה מתחום המדיניות וייתכן שזו הסיבה שהביאה אותה לבחור לבסוף בנשיא האמריקני.

ומה בנוגע להשפעת בחירתו של אובמה על הפופולאריות שלו בארה"ב? גלבע ונבון סבורים כי לזכייתו של הנשיא בנבל לא תהיה השפעה של ממש על דעת הקהל האמריקנית. "האמריקנים לא יתרשמו יותר מדי מבחירתו של אובמה לנובל", אמר גלבע. "הם יותר מתרשמים מהכישלון שלו להביא את האולימפיאדה ב-2016 לשיקאגו ומההצלחה שלו או מחוסר ההצלחה שלו בתחומים אחרים. את האמריקנים מעניין הרבה יותר המהלכים שלו ברפורמת ביטוחי הבריאות, מפרס כזה או אחר".

זכייתו של אובמה אינה הפעם הראשונה שבה נשיא אמריקני מכהן זוכה בפרס נובל לשלום, היו לכך כבר שני תקדימים בעבר. ב-1906 זכה תיאודור רוזוולט בפרס על חלקו בהסכם השלום בין רוסיה ליפן וב-1919 זכה וודרו וילסון על היוזמה להקמת חבר הלאומים. אל השלושה האלה ניתן להוסיף את הנשיא לשעבר ג'ימי קרטר שזכה ב-2002 על תרומתו לפתרון סכסוכים ברחבי העולם, ואת סגן הנשיא לשעבר אל גור שזכה ב-2007 על הגברת המודעות הבינלאומית להתחממות הגלובלית.

חדשות ב-SMS - עדכונים מחדר החדשות של ynet ישירות לסלולרי שלכם.

חזרה